

RĂSCOALA DIN 1907 ÎN ZONA HUȘILOR

LAURENȚIU ȘTEFĂNESCU

Eveniment de importanță majoră de la începutul secolului al XX-lea; răscoala din 1907 a cuprins și spațiul geografic al Hușilor și zonele învecinate.

De la bun început se face precizarea că răscoala din 1907 din zona Hușilor nu a căpătat intensitatea și proporțiile evenimentelor din județele învecinate atunci, județul Vaslui și județul Iași.

Răscoala din zona Hușilor a îmbrăcat forme comune celorlalte localități și anume: atacarea conacelor, încercări de răfuială cu autoritățile locale, cu negustorii satelor, împreună cu insistente tendințe de pătrundere în orașul Huși — capitala județului Fălciu.

Și aici existau vechi neînțelegeri între proprietari și țărani, care nu în rare cazuri au fost pe punctul de a se transforma în conflicte puternice. Lipsa de pământ și vite a țăranilor, alimentată de cele mai multe ori de elemente cu caracter local, făceau ca adesea disputele dintre cele două părți să intre în sfera de preocupare a autorităților însărcinate cu „apărarea legalității și ordinii” în județ. În acest sens amintim conflictul dintre proprietarii și arendașii orașului Huși: V. Constantinescu, Nicu Juvara, Ion Filip, M. Melikon și M. Abromovici și locuitorii de mahalaua Mocani... „toți lipsiți de pământul necesar pentru hrană”¹. Teama de izbucnire a unei răscoale în județul Fălciu, datorită influenței exercitate de răsculații din județul Iași este semnalată Ministerului de interne într-o telegramă de prefectului de Fălciu, care îi cere acestuia să-i pună la dispoziție un batalion pentru eventualele cazuri².

La 8 martie 1907 grupuri de țărani localnici din satul Tîrzii ajutați de locuitorii satelor limitrofe — Minjești și Secuia în județul Vaslui au atacat curtea arendașului Ludwic Beer din Tîrzii Fălciu³.

În baza presiunilor făcute de țărani și sub amenințarea cu noi distrugerii, administrația moșiilor Tîrzii și Corni s-a arătat dispusă „a mai lăsa mult din pretențiile sale” la încheierea noului contract de învoielă agricole⁴.

Dacă începutul răscoalei din județul Fălciu este fixat odată cu evenimentele din Tîrzii considerăm totuși că acesta poate fi devansat cu o zi, adică 7 martie 1907 cînd locuitorii din Șchiopeni azi Văleni au atacat prăvălia comerciantului Ghetler unde au provocat importante stricăciuni. Faptul că acest eveniment de la Șchiopeni a fost repede înăbușit și au fost arestați cîțiva așa numiți „agitatori“ nu ne împiedică să apreciem că incidentul redat mai sus să poată fi considerat ca început de răscoală în județul Fălciu⁵.

În ziua de 9 martie frămîntările semnalate cu cîteva zile mai înainte la Corni-Albești și Oltenești s-au transformat în lupte directe împotriva moșierilor și arendașilor.

În telegrama adresată de prefectul județului, Adam Mitache, ministerului de interne se arată „Revoltele țărănești care au început de ieri în comunele Oltenești și Albești au devastat curțile tuturor arendașilor... Rog dispuneți trimiterea de urgență a unui regiment“⁶.

Influențați de exemplul țăranilor din Tîrzii, Oltenești și Albești, în zilele de 10 și 11 martie s-au răscolat și locuitorii satelor Tătăreni, Stroești, Valea Lui Bosie, Crăsnăseni, Giurgești și Leoști din comuna Tătăreni, Budești din comuna Colțești, Vinețești, Cordeni și Pîhna din comuna Oltenești, Vutcani. Aici atacurile locuitorilor nu întîmpinau rezistență prea mare deoarece trupele existente în județ erau concentrate la Huși unde răsculații din mai multe comune limitrofe orașului încercau să pătrundă.

Același prefect Adam Mitachi telegrafiază la București că în ziua de 11 martie ora 9 a.m. circa 400 de locuitori înarmați ai comunei Tătăreni au venit asupra orașului pentru devastare. Ei au fost opriți la o distanță de 500 m de oraș de două companii din Regimentul 4 Argeș, sosite la fața locului cu o seară înainte⁷.

Cei 400 de răsculați îl bătuseră pe primarul din Tătăreni și distruseră registrele de învoieli agricole. În drum spre Huși coloana de răsculați a rupt firele telegrafice pentru a împiedica intervenția imediată a trupelor. Dar la bariera orașului țăranii au străpuns flancul stîng al cordoanelor de soldați și unii au reușit să pătrundă pe străzile orașului. În timpul conflictului au fost uciși trei dintre țărani, șapte au fost răniți și 48 au fost arestați „dintre conducători“⁸.

Tot în aceeași zi locuitorii din Budești și Vinețești au devastat casa arendașului moșiei Budești, maltratînd pe ajutorul de primar și secretarul comunei⁹.

La 19 martie, 700 de țărani din comuna Averești au încercat de asemenea să pătrundă în Huși. Ei au fost întîmpinați la bariera gării de două companii din Regimentul 1 Dolj, din care cauză s-au îndreptat spre bariera Corni în speranța că vor putea pătrunde pe acolo. Dar și aici au găsit pază militară.

Locuitorii cătunului Pogănești în număr de 100 au venit înspre orașul Huși, dar în urma sfaturilor date de medicul veterinar Boldescu și avocatul Chiriță, ei s-au retras așteptînd în localitate pe prefect pentru a i se expune doleanțele lor¹⁰.

În aceeași noapte, 50 de persoane au încercat să devasteze casele proprietății Cordeni. În urma alarmei date de santinelă, corpul de gardă a urmărit pe cimpie pe fugari fără a reuși să prindă vreunul.

În ziua de 14 martie, 30 de locuitori din comuna Crețești cereau primarului acestei comune să li se împartă în loturi iazul, proprietatea comunei¹¹.

La 18 martie, în satul Poșta Elan se semnalau nemulțumiri determinate de încheierea contractelor agricole. Situația prezentată determină totodată schimbarea prefectului județului Fălciu. Noul prefect, dr. N. Lupu, cere ministerului de interne să dispună rămânerea a două batalioane „fiind absolut necesare la menținerea ordinei”¹².

După data de 18 martie 1907, nu mai sînt menționate nici un fel de acțiuni revendicative în zonă, probabil situația fiind determinată și de faza de reflux a răscoalei din celelalte județe ale Moldovei. Pe de altă parte faptul că guvernul conservator luase unele măsuri represive prin concentrarea unităților militare în capitalele de județ, constituie un alt indiciu de reflux al mișcărilor țărănești.

În tot cazul un element decisiv al abandonării luptei deschise l-a constituit și faptul că țărănimea era neînarmată și nu avea un conducător încercat în luptă.

În fine, putem concluziona că evenimentele din 1907 din zona Hușilor, fie că au avut o amploare mai mică sau mai mare, că au un număr relativ mic de participanți, fac parte integrantă din marea răscoală a țăranilor din 1907, răscoală care a însemnat ultimul mare capitol al luptelor revoluționare purtate de țărănime de-a lungul secolelor.

N O T E

¹ *Marea răscoală a țăranilor din 1907*, București, 1967, p. 259.

² *Documente și mărturii pentru istoria României. Răscoala țăranilor din 1907*, București, 1948, p. 154.

³ *Ibidem*, p. 155.

⁴ *Marea răscoală a țăranilor din 1907*, p. 260.

⁵ ArhStBucurești, fond Parchet General, dosar 95/1907, fila 12.

⁶ *Documente și mărturii pentru istoria României. Răscoala țăranilor din 1907*, p. 157.

⁷ *Ibidem*, p. 159.

⁸ *Ibidem*, p. 159—160.

⁹ *Ibidem*, p. 160.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*, p. 161.

